

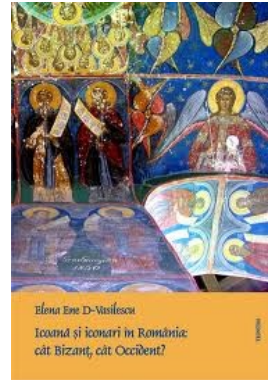
Parohia Ortodoxă Română 'Sf. Apostol Andrei'
The Romanian Orthodox Parish 'St. Andrew the Apostle'
Birmingham, West Midlands

File de credință

Noiembrie 2012

Elena Ene D-Vasilescu. *Icoană și iconari în România: cât Bizanț, cât Occident?*
Editura Trinitas, Iași 2009.

Icoanele (gr. *Eikon* – imagine, reflecție) sunt atât de prezente înăuntrul spațiului spiritual individual și colectiv al ortodocșilor români, încât manifestarea acestuia nu poate fi gândită în absența lor. Fiindu-ne cunoscută, spre exemplu, puternica influența bizantină asupra Ortodoxiei românești, se cade să ne întrebăm în ce măsură icoanele pe care le cinștim sunt ele însele românești sau sunt 'adoptate' din alte zone – culturale, geografice - ale Ortodoxiei și, de ce nu, ale creștinătății în sens larg. Dr. Elena Ene D-Vasilescu, cercetător român la Universitatea Oxford, s-a lăsat purtată pe firul acestei întrebări și cartea sa oferă răspunsuri documentate amplu atât în biblioteci, cât și prin investigații de teren.

Cheia în care poate fi parcurs materialul cărții este aceea a 'icoanei ca loc de întâlnire'. Ce vrea să însemne aceasta? Înțelesul originii grecești a cuvântului *icoană* ne oferă răspunsul: o *reflecție* care se produce la suprafața de separare dintre două medii diferite, precum lumina și apa sau lumina și sticla. Elena D-Vasilescu înfățișează geneza și evoluția icoanei în general, și a icoanei românești în particular, ca pe o suită de întâlniri ce se petrec la mai multe niveluri. Un prim nivel este cel al întâlnirii dintre iconar și Dumnezeu. Aflăm pe larg din carte despre cum se pregătește un iconar pentru a își înfăptui lucrarea, cu precădere travaliul spiritual pe care îl execută – post, rugăciune, spovedanie, meditație – pentru a se apropia de subiectul icoanei și, cel mai important, pentru a se lăsa inspirat, atins de Duhul Sfânt. Autoarea discută cu atenție modul în care un iconar atinge echilibrul sensibil între creativitatea personală și regulile stricte ale picturii de icoană, cuprinse în *Erminii*.

Un al doilea plan în care se produce o întâlnire cuprinde credincioșii, pe de o parte, și figurile sfinte reprezentate în icoane, pe de altă parte. Cu acest plan suntem cel mai obișnuiți, în măsura în care ne închinăm icoanelor în intimitatea casei și atunci când mergem la biserică. Cât de mult înțelegem, însă, ce se petrece atunci când venerăm o icoană? De ce figurile sfinte ne privesc mereu drept în ochi? De ce icoanele încalcă regulile clasice ale perspectivei, figurilor lipsindu-le parcă simțul proporțiilor? Cum se deosebește o icoană de un tablou cu subiect religios? Răspunsurile la multe astfel de întrebări sunt discutate de către autoare, care descompune în scop didactic icoane alese, precum *Sfânta Treime* a Sf. Andrei Rubliov (1425), și arată cum elementele de tehnică și conținut ale acestora îl invită pe credincios să treacă din spațiul laic, al realității de zi cu zi, în spațiul Bisericii, apropiindu-l astfel de figurile sfinte cărora li se închină.

În cele din urmă, icoana românească trebuie privită și din perspectivă istorică, așa cum indică inclusiv titlul cărții, drept o întâlnire de-a lungul secolelor între spațiul bizantin și cel al creștinătății Occidentale. Elena D-Vasilescu argumentează că există într-adevăr o icoană românească, născută din alăturarea influențelor bizantine - pătrunse pe teritoriul nostru în timpul dinastiei împăraților Paleologi (sec. XIII-XIV) - cu cele autohtone și occidentale - adăugate ulterior -, conducând printr-o *sinteză* autentică la exprimarea pe care o vedem astăzi. Mărturie stau primele școli românești de pictură de icoane de la mănăstirile Polovragi și Horezu (sec. XVII), succedate de atelierelor unor mănăstiri precum Căldărușani, Cernica, Galata, Nicula și Plumbuita; trăsăturile

Parohia Ortodoxă Română 'Sf. Apostol Andrei'
The Romanian Orthodox Parish 'St. Andrew the Apostle'
Birmingham, West Midlands

File de credință

Noiembrie 2012

fiecărei școli sunt discutate pe larg. Un capitol separat prezintă influența activității lui Gheorghe Tătărescu asupra picturii de icoană din sec. XIX, culminată cu reacția Sinodului Bisericii Ortodoxe Române din 1889.

Cartea se încheie cu mărturii culese de autoare în perioada 2001-2002 de la iconari contemporani din generații diferite, de la arhimandritul Sofian Boghiu și până la tineri studenți aflați la începutul uceniciei. Răspunsurile acestora la întrebări de tehnică, stil, educație și credință localizează ferm pictura de icoană românească la început de mileniu. Pentru a vă decide singuri asupra acestei locații, pot doar să vă invit să parcurgeți materialul cărții și să vă împărtășiți gândurile cu noi toți.

Adrian Gheorghe

File de credință este o inițiativă a sectorului cultural al Parohiei Ortodoxe Române 'Sf. Apostol Andrei'. Toate cărțile prezentate aici sunt disponibile în biblioteca Parohiei și pot fi împrumutate celor interesați.

www.parohiabirmingham.org.uk